

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Juridicus Ad Librum III. Decretalium Gregorii IX.
Clericorum in communi, nec non Prælatorum, ac
Capitulorum in specie obligationes, & jura complectens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

Eminentissime Princeps.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63800)

EMINENTISSIME PRINCEPS.

AD verendum Tuæ purpuræ ful-
gorem, **EMINENTISSIME PRIN-**
CEPS, ipsa plus, verecundiùsque pur-
purâ non erubescerem modò, sed
expallescerem planè, ac tanti splen-
doris radio exterritus, ab attentandi
accessûs ambitu arcerer; nisi scirem,

) (3

ru-

rutilantem Auroram Siderum Principis Ostiariam esse,
& fores pandi, sese denuo orbi impertituri Solis, dum
purpureum illa per Cœli atria expandit amictum. Con-
chylatâ equidem trabeâ paludatus, in Augustali glo-
riæ, supremos inter Ecclesiastici Senatûs Proceres con-
sistens, venerabundum in Te orbem convertis; tan-
tum tamen abest, ut hic EMINENTIÆ gradus excel-
sum Tuum animum, quo supra Te assurgens, eminenti-
or Te ipso, omnem altitudinem suavi Comitatus de-
primis, suo gradu & statione dimoveat: ut pulchra,
potius Pyramidis epigraphe: *Quò altior, eò minor*, cum
gloriæ augmento insigniat. Infirmatum siquidem, in-
firmarumque nonnisi mentium id symptoma est, au-
gustiore togâ elevari, inflarique. Tu autoritate nunc
major, virtute idem, idem Clementia, & demissione
semper mirifica, aditum, scio, non negabis, non ne-
gabis Patrocinium, quod præsentis Thesium Libello
Tuis adgeniculatus pedibus supplex hic Libellus effla-
gitat: præterquam enim, quò summus non respuas
infima, probè gnarus, Tuis nihil dignum posse meri-
tis reperiri: quò impenso studio, in quos gratias di-
spenses, venatum eas; ipse etiam admirabilis ardor,
quo justitiæ, legumque Religioni tuendæ nunquam,
non soles adesse, in spem tam certam, quàm audacem
& exorandi, & impertiendi Clementissimi Præsidiï im-
pellit.

Nec est, quod posthac in ruborem, aut metum,
me conjiciat, quod in his Thesibus aut indecorum, ac
informe ad obscuritatem, aut humile ac tenue ad vi-
litem, dum purpurata Tua Majestas, in qua nihil non
emi-

eminens: Tua Virtus, in qua omnia summa: Tua Nobilitas, in qua nihil non illustre, omnem gratiam abundè conciliant, omne pretium largissimè superaddunt. Ea sola, quæ Illustrissimæ Tuæ Prosapiae propria sunt, tanta sunt, ut Orbem, & Urbem gloriosa fama, Religionis, Sapientiae, Fortitudinis, omnigenæ Virtutis, ac meritorum admiratione adimpleant. Quid enim? ignorat Ecclesiarum Antistites, mitrâ verendos Præpositos, Decanos, quos Juvavium cum Patavia ostentat: ignorat Episcopos, Archi-Episcopos, Cardinales, quos Labacum, Frisinga, Seccovium, Gurcum, Praga, ipsaque Roma conculcant, totâ Germaniâ notissimos, hos, inquam, ignorat, qui Tuam Familiam nescit: qui hanc novit, scit jam à Sæculo Undecimo Primæ Dignitatis Toparchas, Primos Aulæ, ac Arcanioris Consilii Ministros, Supremos Cameræ, Supremos Aulæ, Venationum, stabuli Præfectos: scit Legatos, Belli Heroës, Supremos Mareschallos, Provinciarum Præsides & Capitaneos, scit denique Landgravios, Aurei Velleris Equites, S. R. I. Principes, numerosa non minus, quàm lucidissima LAMBERGICÆ DOMUS sidera: quorum singuli quales, quantique Ecclesiæ, Imperii, Patriæque Atlantes cum immortalis suæ gloriæ fama exstiterint, temerarius mehercule sim, si dicere attentem, qui cogitando vix unquam assequar: satis id Roma, satis Cæsar, & cum Orbe Christiano memores Historicorum calami loquuntur. Illud audacter subnecto, quòd, cum ubique ac in singulis occurrant, quæ eminere possint, Decus eorum prope sit infimum, tam sæpè fuisse supremos.

At-

Atque hic tantus Profapiae splendor, generisque claritas, cum apud populum aequè ac optimates, Summòsque Principes plurimum momenti ad reverentiam, plurimum ponderis ad auctoritatem maximam conciliandam habeant, nemo non intelligit, quanta Tu, quem tanti Majores, suorum decorum hæredem faciendo, Majorem voluerunt, & Nominis gloriâ effulgeas, & prævaleas auctoritate. Præes Diœcesi, cujus amplitudo in plures extensa Provincias, plurium Diœcesium terminos adæquat, plurium Episcoporum capax, Unum Te respicit, Tua Unius Eminentissima amplitudine impletur, crescitque capto felici omine ex Tuo Nomine.

Jam verò cum in Purpuratorum Patrum cætum, tanquam stellatum Sanctæ Ecclesiæ cætum elevatus, hujus portas, adversus portas inferi novo Cardine Novus Cardinalis corroboret, in eo per hoc ipsum Dignitatis Gradu collocatus es, qui ita omnibus numeris est absolutus, ut ultra, quem aut numeres, aut superes, nullus omnino superet, nisi illa Tricoronis Tiara in Caput Tuum descendat, & coronidem humanæ fastigio gloriæ imponat. Dum autem Dignitatem Gradus glomerato gressu percurrens honorum Zodiacum ita feliciter emetiris, id immensum Tua auget præconia, hunc, quem tenes, sublimem apicem, non alteri à Te deberi, quàm Tuis Virtutibus, non alios habuisse promotores, quam Tua, quæ quotidie in emolumentum Ecclesiæ promovet, & auges, merita. Et quamvis honoris minimè appetens, contentus agere semper immortalis cedro digna, ob eam
ta-

tamen causam Eminentissimus esse non renuis, ut
Virtutes extollas & ornes, quæ Te ornant: idcirco
CARDINALEM Te putas, ut eas fulcias, quibus
insistis: & *Montes domesticos* altiores hoc gradu efficis,
ut loco propiore cælo Tuæ *Aquila* gentilitiæ nidifi-
cent: Ascendis, non ut emineas, sed ut necessitatem,
quam Tua Tibi *Scala* imponit, ad usque perfectionis
culmen sequaris. Exhauriret magnum Oratorem,
fermo de his, quæ Te huic Dignitati præparârunt;
siquidem, quam sui effigiem PAULUS in Episcopo
adumbrat, eandem in Te cum vivis coloribus expres-
sam Petri nuper Successor BENEDICTUS XIII. con-
spexit, effigiem ab effigiato nihil discriminans, im-
mortali encomio Te APOSTOLUM compellavit,
atque ita compellando Romanæ Te purpuræ ante
purpuram inauguravit, renuntiavit Te Cardinalem,
antequam fuisti renuntiatus, & pene, antequam esses,
jam eras, quia esse promerebaris, prius quàm eras de-
claratus. Illa namque cura, & vigilantia, pro grege
Universo, illa Pastoralis sollicitudo pro ovibus singulis,
illi assidui, incredibiles, & verè Apostolici in Vineâ Do-
mini labores, ille in promovendo cultu Summi DEI
summus ardor, ad eò mirabilem Tui efficiunt Histo-
riam, ut, quas tam numero, quàm magnitudine res
memorandas Unus gessisti, multorum sanè facta nemo
non credat. Non texo panegyricum, es ipse Tui en-
comiastes etiam tacitus; illi verò, qui stupenti poste-
ritati omnium sunt testes, eò veraciores, quia ocula-
res, produnt memoriæ, peragrâsse Te sæpè Dicece-
sin, haud absimilem Abrahæ, lustranti terras, & astra
numeranti: ita iniisse Te numerum subditi gregis, ut

)()

nul-

nulli propemodum ovi ignotus, nulla Tibi ovis ignota: ita explorâsse Te fidem credentium, ut etiam minus fideles in fidem recepti, saniora receperint, postquam *ducenties supra milles* tum fidei rudimenta rudioribus per Catechesin, tum sanctioris vitæ dogmata, instructioribus per exhortationes variis in locis tanta cum energiâ, quanta patientia, nec minori spiritus fervore, quàm labore instillâsti. Et sanè, ubi sacra hæc negotia negotiabaris, visæ fuerunt urbes, oppida, agri confluere, pióque studio certare, ut quisque Tuo ex ore posset verba salutis haurire, haud secus, ac si crederent, non satis firmiter se credere, nisi ex tua fide crederent: nec satis Christianè vivere, nisi ex Tuæ vitæ exemplo ac Doctrinæ norma vivendi normam condiscerent. Unus hic labor fatigare meritò poterat, totam zelosissimi cujusque industriam, quia toti, & animi & virium contentioni incumbit; Tu verò isthoc perfunctus vix partem Ministerii impletam ratus, alium super alium indefessâ operâ concatenâsti, eò quidem consilio, ut quo minus tuæ quieti, eò certius salutem animarum consuleres. Enimverò ne exspiraret fides, quam pia instructione inspiraveras, laborem quoties labori non addidisti? dum **NONGENTIES, SEXAGIES, QUINQUIES MILLE AD NONGENTOS OCTOGINTA DUOS**, sacro *Confirmationis* Chrysmate, quot Christi asseclas, tot fidei milites, Domino exercituum authorâsti? atque hos quidem omnes *Octingentis quadraginta* interpolatis vicibus in robur, & spiritûs fortitudinem sacro oleo consignâsti; vices autem ita interpolatus, ut omnes, ac penè omnium impleres, Summi etiam Christi Vicarii Vicaria potestate

bis

bis centies septuagies novies in conferendis sacris Ordini-
 bus functus, *sex millibus ac sexcentis* plures habuisse di-
 ceris, quos in Clericorum varios Gradus Pontificali
 dexterâ inferuisti: hicque Tuus est in labore Ordo, &
 labor in ordine, ille tam assiduus, ut penè æternus,
 hic tam cumulatus, ut propè infinitus. Imitari quo-
 que Solem amabas; quemadmodum enim hoc Sidus
 aliàs sui imagines patitur, sèque libenter intuetur,
 etiam dissimilem sibi, ita tu viginti diversi Ordinis Ab-
 bates, Episcopalis tuæ Dignitatis, quasi imagines, mi-
 træ pedoque inaugurâsti, & veluti in his tuos radios
 amas, sic isti felices se putant, Tui Solis esse umbras.
 Verùm creâsti & Tui idæas, ut Sol parelia, dum,
 ALOYSIUM, dein ANTONIUM FRANCISCUM,
 modernum Reverendissimum Suffraganeum, Episco-
 pos consecrâsti Tibi ad eò suppare, ut eodem Ille tam
 caractere, quàm sanguine Frater: Iste tum agnato
 Nomine Propinquus, tum in Officio Vicarius Tui si-
 militudinem gerat. Porrò post consecratos homi-
 nes, consecrâsti etiam DEO lapides, & novos unâ
 labores Tuos, quos in dedicandis *centum viginti qua-*
tuor Ecclesiis operosa functione exantlâsti: sexies de-
 missio in fundamenta primo lapide ædes Divino Nu-
 mini excitandas initiâsti: Sexcenta supra duo & tri-
 ginta Altaria fixa: Portatilia autem ter centum: du-
 centos tredecim Calices: sacrae supellectilis instru-
 menta bis centum & unum ad octuaginta, præter ter
 centum septuaginta & octo Campanas consecrâsti:
 atque haud scio, an ab alio libentiùs consecrationem
 admittere voluerint, quàm ab eo, qui ita semper erat
 in Sacris, ut ante Oleum jam Sacer. Quanta hæc
) () (2 sint,

sint, videre possunt etiam illi, qui cæteroquin parùm vident; at majora longe forent, si his in una Passaviensi Diœcesi à Te peractis, illa *Seccoviensis* Pontificatûs decennali labore patrata Apostolici muneris facinora jungerentur: Eminentissima etiam forent, si reliqua, quibus Te ipsum, Tuâque omnia Divino Numini sacram victimam immolare consuevisti, accederent. Hunc tamen sacrationem virtutum Thesaurum prohibente Tua modestia publico non audeo proditum ire præconio, eo minus deprædationi obnoxium, quo magis in animo, cum Augustino, *de toto DEO, divite, reconditum*. Quare omitto hic commemorare, quòd cum ipse quotidie ad Aram rem Divinam facias, quotis insuper diebus, dum alii sacris operantur, intersis: quòd etiam non tantùm ter centies octagies Missarum Solemnia Pontificali habitu peregeris; sed pari præterea apparatu Sacrum Pontificale perpetrantibus quinquies ad nonagies Minister adstiteris, extollere supersedeo; illud tamen præterire minimè debeo, quòd cum centenis plura florenorum millia in Ornamenta Tuæ Ecclesiæ, æris thesaurum in augendum Ejus sacrum thesaurum convertisti, ita honorâris Cælites, ut honorem merearis; ita Beneficiis SS. Evergetas cumules, ut quos Patavienses agnoscunt, Patronos, eorum Tu ferè Patronus appellari possis. Lubens equidem per plura, quæ plurimum huc facerent, Virtutum Tuarum magnalia irem, cum verò taceri quàm narrari malis, universa profundo silentio reveor. Quæ si etiam indulgeres recitari, efferrem ea parum decorè, explicarem, non tamen possem satis magnificè: si etiam magnificè, certò non pro ea,
cum

cum qua nihil non agis, Amplissima, & Eminentissima laude prædicarem. Satis superque ex purpurato illo ore, quod Te *nulli Episcoporum Germaniæ Pietate, Scientiâ, Zelo secundum* palam edixit; satis ex Regum, Galli, Poloni, Sardi ad Te litteris constat, non errasse Romam, si unquam posset, aut suo amore, quo Tuas Virtutes pridem complectebatur, aut suo iudicio, quo Te galorum rubeum, antequam obtineres, promeritum, censuit, & nunc dignissimo Tuo capiti impositum gaudet. Atque eapropter ipsæ etiam Theses meæ, tantum, Talémque Patronum reperisse, immortalis gaudio exultant, ex cuius Nomine ac Numine, Nobilitate, Dignitate ac Virtute, uberrimè habent, quidquid gratiæ ad splendorem, quidquid pretii ad existimationem, quidquid denique auctoritatis ad securitatem, exoptare ambitiosissimo voto possint.

Verum argumentum, quod complectitur, haud sane minus evincenti fuit argumento, ut non alterius sese aptius insinuari pateretur, quam Tuo Sacratissimo sinui hoc quaecunque opusculum. De Clero, ejusque Obligationibus, Officiis, Beneficiis ac Juribus hic agitur: jam verò cum Cleri sis æquè Judex ac Prælati, cujus est dictare jura, & dispicere, conferre beneficia, & retinere, præscribere pariter Officia ac ab eis proscribere, legis dare gratiam, eadémque attinere, ac totum denique id decernere, quod Decretales, decernunt, ad Te utique hoc genus Scriptionis referendum est, quem in genere Prælatorum tam specificè refert, ac in specie juris tenacium tam propè attingit. Præterquam enim, quòd Reverendissima Tua Dicasteria SS. Canonum Religione ita circumvallave-

ris, ut in nullis castris munitiores, in iis quasi in propriis sedibus non Domesticari, sed regnare omnino videantur: Tuæ insuper Epistolæ *Pastorales*, dicam an, *Decretales*? Quibus Paræciarum Curatores vel Juris aut Officii sui comones, quid aliud sunt, quam Epistolæ & propè *Bulle Pontificiæ* ac *Jus Canonicum* in Epitome: Testis omnium locupletissima est illa typis, & Pastoralis Curatorum Curæ impressa, quæ pro Tuo Zelo deformia ita reformat, ac distorta restaurat, ut hujus tertii Decretalium Libri primum Titulum, *de vita & honestate Clericorum* meritissimo Titulo inscriptum præferat: quod autem ibi verbis, hoc efficacius ubique doces Apostolico exemplo, ipse rectissimus Universo Tuo Clero vitæ Canon; dum vel privato vivendi tenore, publicum Ecclesiæ Doctorem, ac Pontificum in jure sanctiones Sanctissimis moribus profiteris, quod sanciant, exequeris, quod mandant, hoc vivis. Hæcque Tua tum vitæ, tum exempli doctrina tot creat in Tuo Clero Juris Canonici Studiosos, quot Animarum Curæ Præfectos, dum nemo gravissimi muneris Administrator idoneus Tibi probatur, nisi qui de vita, & honestate idoneum, ac probatissimum tulerit suffragium. Cùm ergò Prælatorum sis Prælatus, Cleri speculum, & cynosura, juris & legum Dictator, SS. Canonum acerrimus vindex æquè, ac Custos sacerrimus, quo jure, vides, hanc juris partem, cujus in Te jus Totum est, purpurato Tuo Nomini consecrare sustineam. Quamquam vel solus, quo litteras deperis, amor, causam apud Sapientiam Tuam ita feliciter peroret, ut temeritas mea Tibi, PRINCEPS EMINENTISSIME, non possit non esse excusata, atque

que hic labor noster vel eo solo nomine, quia Litterarius est, non reddi gratissimus; ex illorum siquidem numero es, qui, cum ipsi ingenii gloria præcellant, pretiosum censent, magnoque in numero habent, quidquid ingenio editum, quidquid Scientiarum erudito orbi propinatur. Quo in rem Litterariam affectu feraris, vel inde perspicuum est, quod horas fermè omnes, quas à sacris negotiis immunes lucraris, doctæ librorum lectioni immerfus, perdius teras, ac pernox penè comburas: plura evolvis volumina, quàm alii nòrint, doctrinas singulares consignas notis, quarum singulas vix feri posterì deprehendent: capax ingenium offers scientiis, infundunt se illæ totæ, nec tamen sic ejus magnitudinem implent, ut non locus sit pluribus, & dum omnes exhauris, quasi omnium expers, ardentissimo studio investigas. Verbò deliciaris in libris, quantum vix illi, qui hos oderint, in rebus jucundissimis supparasitantur, ut planè nesciam, hisne vis major inferatur, cum libros ad manum sumant inimici, an Tibi, cum eos è manu dimittas amicus: quod utique tum satis ostenderas, dum comite illustri turba venatum egressus, in silva pro venabulo libellum petisti, quàm inanis oblectamenti tædio, tam potissimum doctrinæ studio, memineris nimirum illud Sævedræ: *Nullum esse, cui Sapientia magis conveniat, quàm Principi, cujus doctrina omnibus debet prodesse subditis.* Atque hoc ipsum esse credo, quare Episcopalem Bibliothecam à PATRUO TUO doctissimo Cardinale splendidissimè instructam, quanto æris, tanto curæ, utroque summo impendio quàm magnificentissimè locupletatum eas, dum octo, & quod supra est, millibus

li-

librorum numerum jamjam auxisti, & quamvis crescat in dies singulos eorum copia, posses tamen augere pluribus, si Te ipsum explicares, posses doctioribus, si Tuas, quibus *nulli secundus* es, scientias, in libros transcriptas cupienti orbi aperires. Et ne tantam supellectilem librariam ostentationi apparatus quis credat, adeò frequens accedis, tam solerter uteris, & studiosè perlustras, ut in tanta librorum multitudine paucos intactos, nullos incognitos Tua Sapientissima industria relinquat. Quid mirum, si Tuus est sermo, qualis foret Sapientiæ; si Tui, qui litterarum sunt, familiares: Tui Consilarii, Tui in Tribunalibus Ministri: in Ecclesiis Vicarii, qui Scientiarum sunt Doctores; hos amare, hos fovere, ferrèque in oculis, ut in finu Sapientiam, Soles, quos noveris rei litterariæ cultores. Sint jam Theses, quas hìc offero, minus splendidæ, minus pretiosæ, quia tamen de Prælatorum jure, & litterarum genere, non potes rem proximè Te respicientem benigno favore non respicere, aut Tuo Patrocinio destituere, cujus tanto afficeris studio.

Hæc quidem Tua decora tam eximia, tamque singularia non alliciunt modo, sed & fortiter urgent, & suaviter suis momentis trahunt, ut Theses præsentem TUÆ EMINENTIÆ tholo acclines, Tibi, PURPURA TE PRINCEPS, Tuisque Clementissimis Auspiciis studiosissimè commendem: præter hæc tamen, quæ communem Te omnibus faciunt, etiam privata subsunt cæteris hominibus occulta Tibi, mihi que perspecta rationum pondera, quæ, ut EMINENTISSIMO TUO NOMINI hæc folia inscriberem, mèque unà totum devoverem, imperarunt. Si qua enim ingenio
meo

meo à Theologico studio accessit cultura, aut si quis
respondit quinquennali labori progressus, aut si quem
ex Sacrationi hac disciplina, cui ex vocationis meæ præ-
scripto me tradidi, hætenus seu consecutus, seu futu-
ro etiam quovis tempore consecuturus sim fructum,
hæ res omnes EMINENTISSIME MECÆNAS inte-
gerrimè Tibi referendæ sunt in acceptis; & quamvis
hic iterum mihi pugna sit cum Tua modestia, cui ea
gnoma est insita: benè mereri de aliis, & nolle laudari;
conferre beneficia, & velle ea nesciri: at leges etiam
suas habet grati animi virtus, quæ æstimari beneficium,
explicari foris, & referri, saltem verba præcipiunt.
Hinc ex æquo haud foret conditio, si, dum gratiis lo-
queris, mihi imperares silentium, si, dum exerces pul-
cherrimam virtutem, talem nolles exerceri à me, qui
Viennæ quinque ipsos Annos ad usque emensum Theo-
logici studii mei cursum altrice Tua munificentia Cle-
mentissimè inter Alumnos tuos fui sustentatus. Avus
præterea meus, qui à Te pariter, ac Patruo Tuo, utrò-
que Eminentissimo Principe, & Cardinale variis Præfe-
cturis admotus, pleno alveo in se gratias ac beneficia
fluxisse nunquam non memori mente meminit, me sui
partem, in debitorum partem trahit, ac Tuæ Clemen-
tissimæ beneficentiæ redundante Nomine obæratum
reddit. Hoc proin impræsentiarum ago potissimùm,
ut Tibi gratias agam: referre enim si cogitem, tam li-
mites facultatis meæ transirem, quam Tuæ felicitati,
cujus dare est, non accipere, imò & liberalitati injurius
forem, quæ non dat beneficium instar pilæ, ut redeat,
nec quasi sementem, ut Tibi crescat; sed ut liberale
munus, non avarum fœnus; Ex tholo ergo EMINEN-

)()()()

TIÆ

TIÆ TUÆ hunc Libellum pro grati animi anathemate suspendo; tenue quidem munus, & nulla re, nisi Tui Nominis magnitudine conspicuum, publicum tamen ac perenne gravissimæ meæ erga Te obligationis testimonium. Admitte illum, & unà humillima ac submississima vota mea, quibus, ut Tuæ Purpuræ, Ecclesiæ, ac Reipub. Christianæ diu fulgeas, Téque DEUS pro Amplissimis Tuis meritis, ac virtutibus longævum & incolumem præstet, in profundissima subjectione precor ac voveo, qui vivo.

EMINENTIÆ TUÆ

Infimus ac Subjectissimus

CAROLUS ISAACUS KÖNIG.

AP.